

TOSA – pes japonských samurajov

NIEČO Z HISTÓRIE

Tosa, tosa inu, tosa ken, sumo inu, japonský mastif, pes japonských samurajov – to je len niekoľko názvov pre jedno a to isté plemeno. Vo svojej vlasti – v Japonsku bola tosa vyšľachtená a dodnes sa používa na psie zápasy, ktoré spájajú v sebe prastaré japonské tradície a rituály. Plemeno obľubovala najmä spoločenská vrstva samurajov, ktorí boli

Zápasník sumo

príslušníkmi palácovej stráže. Zápasy sa organizovali ako „tréningové“ lekcie pre samurajských bojovníkov, ktorí tak mali študovať tosy počas boja, aby sa naučili, čo znamená odvaha, nebojácnosť a statočnosť. Tieto zápasy však nemajú nič spoločné s krvavými, ilegálnymi arénami. Prirovnanie so sumom je namieste, pretože pravidlá psích zápasov v Japonsku sú identické so zápasmi sumo. V sumo musí zápasník zostať oboma nohami na zemi, ak sa zeme dotkne inou časťou tela, prehráva. Psie zápasy sa prerušia, len čo je jeden zo psov zranený. Pes je diskvalifikovaný, ak uhryzne svojho protivníka, pri zápase breše, kňučí od strachu alebo neprejavuje bojového ducha a vzdiali sa viac ako na tri kroky od svojho súpera. Hodnotenie víťazných psov je tiež odvodené od suma. Najúspešnejší pes získava titul Yokozuna (grand šampión) a ceremoniálnu róbu, ktorá môže mať hodnotu 30 000 USD. Úspešní šampióni môžu ďalej bojovať o titul Senshukun (národný japonský grand šampión), prípadne o Meiken Yokozuna (bojový grand šampión). Titulov je mnoho a na ich udeľovanie sú presne stanovené podmienky. Tosa bojujú v troch váhových kategóriách, ľahkej, strednej a ťažkej váhe. Svalovci v ťažkej váhe môžu vážiť aj metrák. Dôležité je však spomenúť, že medzi sebou bojujú len psy. Feny v Japonsku nikdy nebojovali a nebudú bojovať, napriek tomu, že sú veľmi odvážne a statočné. V krajine pôvodu sa používajú ako vynikajúci strážcovia či ochrancovia rodiny.

O PÔVODE PLEMENA

Plemeno pochádza z Tosa distriktu na ostrove Shikoku, prefektúra Kochi. Pôvodne išlo o tzv. shikoku ken, psa strednej veľkosti, ktorý sa podobal plemenu, ktoré dnes poznáme pod názvom akita inu. Pre modernú podobu tosy bol rozhodujúci koniec politickej izolácie Japonska okolo roku 1854. V tomto období začali s Japonskom nadväzovať kontakty rôzne krajiny, zem sa otvorila cudzincom, a teda aj západným plemenám. Udáva sa, že na vzniku dnešnej tosy sa podieľali buldok, mastif, nemecká doga, ale aj svätobernardský pes, bulteriér a anglický pointer. Týmto krížením získala tosa veľkosť, silu a bojovnosť. Psy bez bojového ducha sa utrácali.

Pri zápasoch nosia tosy cenný ornát zdobený výšivkou a umeleckou nadstavbou zo stočného, hrubého konopného lana.

Po druhej svetovej vojne ostalo v Japonsku iba niekoľko psov a súk. Napriek tomu sa podarilo obnoviť chov plemena. Vzhľadom na príbuzenskú plemenitbu museli chovatelia bojovať proti degeneratívnym znakom, najmä v stavbe tela a chrupu. Vo svojej vlasti sú tosy vysoko cenené, chránené cisárom a ich export je veľmi problematický.

TOSA NA SLOVENSKU

Cesta plemena do Európy a na Slovensko bola zložitá. Roku 1978 sa podarilo pánu Stoklasovi, ktorý si vzal za manželku Japonku, importovať prvý chovný pár. Koncom 80. rokov boli v celej Európe iba dve chovateľské stanice zaoberajúce sa chovom tohto plemena. Prvé dve sučky a následne aj psa z holandskej chovnej stanice V. D. Akkelei

Milá spoločnosť.

priviezol roku 1991 do vtedajšej ČSFR pán Pichlík. Tieto jedince sa stali základom chovu nielen na Slovensku, ale aj v Čechách a Maďarsku. Prvý vrh šteniatok sa narodil roku 1992 v chovnej stanici Z Povodskej roviny pána Pichlíka.

BENIHITO TOSA CENTRUM (Siran × Athos Z Povodskej roviny) – do svojich nedožitých 3 rokov získal titul – interšampión, český šampión, 7 × CACIB, 6 × CAC, CACA, CWC, 8 × BOB, 3. miesto na svetovej výstave v Budapešti. Chov. a maj.: manželka Jánošíová, ČR

Tosa je však aj dnes na Slovensku pomerne málo rozšíreným plemenom. Chovatelia sú organizovaní v **Slovakia Moloss klube**, ktorý je členom Slovenskej kynologickej jednoty. V súčasnosti je v klube zaregistrovaných 14 majiteľov a chovateľov tohto plemena. Klub združuje nasledujúce molosské plemená: neapolský mastín, bordeaux doga, španielsky mastín, tosa, pyrenejský horský pes, pyrenejský mastín, presa mallorquin, fila Sao Miguel, staroanglický buldog, broholmer, anatolský pastiersky pes, estrelský pastiersky pes, juhoafrický boerboel, árijský molos, kirgizský vlkodav, kazašský vlkodav, afgánsky pastiersky pes, kangal, akbaš.

Klub organizuje špeciálne výstavy, bonitácie, odborné klubové dni, ale aj spoločenské akcie. Štandardy plemien, pohľad do histórie, ale aj aktuálne informácie o výstavách a klubových akciách nájde záujemca aj na internetovej stránke www.molossclub.sk.

AKO SA ŽIJE S TOSOU

Tosa je masívny, atleticky stavaný pes. Napriek svojej veľkosti a váhe je nesmierne agilná a pohyblivá. Je veľmi inteligentná a naviazaná na rodinu, preto sa nehodí na celodenné držanie v koterci alebo na trvalé stráženie objektov. Rodinných príslušníkov a známych radostne privíta, k cudzím je odmietavá a zdržanlivá. Svoju nevôľu dá najavo zježením a temným vrčaním, čo je signálom, aby si narušiteľ držal odstup. Obranu pána a jeho rodiny má tak ako každý veľký moloss vrodenu. Šteká málo, iba ak je to nevyhnutné. Vyžaduje láskavý, priateľský prístup, žiadnu nezmyselnú drezúru. Tosa nepatrí na cvičisko, tosu treba vychovávať. Veľmi citlivo reaguje na majiteľov hlas,

v prípade nežiaducej činnosti stačí zvýšiť hlas alebo použiť zložené noviny. Na vychádzke sa príliš nevzdáľuje od majiteľa. Keďže nemá rozvinuté lovecké pudy, nezvykne prenasledovať lesnú zver. Napriek svojej veľkosti nevyžaduje dlhé prechádzky a veľké športové aktivity, ale potrebujúce poznávať okolie. Tak ako každé iné plemeno, aj tosa bude prvá pri dverách, keď zistí, že sa jej páni chystajú von. Akákoľvek veľká záhrada sa po čase stane pre každého psa nezaujímavá, pretože všetky kúty už budú preskúmané.

S ostatnými domácimi zvieratami dokáže tosa vychádzať dobre, pokiaľ spolu vyrastajú. Neodporúča sa však chovať spolu dve dospelé tosy rovnakého pohlavia. Hlavne samce sú v dospelosti veľmi dominantné, majú sklony k agresii voči iným dospelým psom, takže súboje s vážnymi následkami by na seba nenechali dlho čakať. Tosu treba držať z dosahu bojachtivých psov, pretože útočník vždy zle pochodí.

Vo vzťahu k deťom sa tosa vyznačuje veľkou trpezlivosťou, toleranciou a často až nežnosťou. Treba ale, aby sa aj dieťa naučilo rešpektovať potreby psa, to znamená, nerušiť ho počas spánku či kŕmenia a netaťrat' ho. **Malé dieťa by však nemalo ostať so psom bez dozoru (platí to pre všetky veľké plemená)**, pretože k nehode môže

?????????

dôjsť aj pri hre. Rozbláznená, bežiaci tosa sa mení na parnú lokomotívu, ktorej nerobí problém zvaliť na zem aj dospelého človeka. Väčším deťom je tosa dobrým partákom a ochrancom. Dokáže si trpezlivo vypočúť detské problémy, vychutná si maznanie a rada sa podelí o dobrý olovrant. Vychádzky by však deti nemali absolvovať so psom samy, pretože si ťažko poradia s drobčekom vážiacim aj 70 kilogramov.

EIKO ZE RPET

Snímka: Ing. Lubor Kianička

VÝŽIVA

Každý správny chovateľ sa snaží urobiť všetko preto, aby s ním jeho štvornohý miláčik pobudol čo najdlhšie. Kvalitné krmivo môže do veľkej miery ovplyvniť zdravie a celkovú fyzickú kondíciu psíka. Tosa patrí k obrím, rýchlo rastúcim plemenám, preto jej nároky na výživu sa diametrálne odlišujú

?????????
???????

Šteniatka tosy

od potrieb malých plemien. Šteniatka veľmi veľkých plemien svoju váhu od narodenia znásobia 70 až 90-krát a na dorastenie potrebujú až 24 mesiacov. Pri nekvalitnej strave, hlavne pri nesprávnom pomere vápnika a fosforu v krmive, hrozí riziko kostných a kĺbových ochorení. Psík by sa tiež nemal prekrmovať, pretože prírychle naberanie na váhe zaťažuje vyvíjajúcu sa kostru. V tejto súvislosti tiež treba pripomenúť, že mladý, rastúci moloss by sa nemal príliš zaťažovať športovými aktivitami. Tak ako prekrmovanie, aj neúmerne pohybové zaťaženie dokáže narobiť nezvratné škody. Doma pripravená strava neposkytne veľkému, rýchlo rastúcemu psovi všetko, čo potrebuje. Kvalitné priemyselné krmivá obsahujú všetky potrebné výživné látky namiešané v správnom pomere. Ani u nás nie je problém dostať kvalitné granuly „šité na mieru“ veľkým plemenám (tzv. Large breed granuly), ktoré vyhovujú meniacim sa potrebám psa od šteňačieho veku až po starobu. Nezabúdajme ani na pitný režim! Pes musí mať k dispozícii čistú vodu po celý deň.

NEHODÍ SA PRE KAŽDÉHO, KTO SI ZMYSLÍ

Tosa ako spoločník je nesmierne oddaný a jemný pes vo vzťahu k majiteľovi a jeho rodine. Je veľmi inteligentná, s vyrovnaným temperamentom. Pomerne rýchlo sa učí a to, čo sa naučí, už nezabudne. Ako rodený bojovník vykazuje značný entuziazmus pri ochrane svojho teritória. Nehodí sa však pre každého. Potencionálny majiteľ by mal pred kúpou šteniatka zvážiť, či je dostatočne fyzicky a psychicky zdatný, aby zvládol také veľké a silné zviera. Každý vlastník veľkého plemena by mal mať svojho psa pod kontrolou za každých okolností. Tosa nepatrí do rúk ľuďom so zlými úmyslami a nevyrovnanou povahou. Ľudia často podliehajú módnym trendom a kúpia si šteniatko bez znalostí plemena, pripadne si

veľkým psom kompenzujú vlastné nedostatky a komplexy. Potom dochádza k tragickým situáciám, o ktorých sa môžeme dočítať v novinách. **Treba mať na pamäti, že za akékoľvek škody, ktoré pes spôsobí, je zodpovedný majiteľ.**

?????

NA ZÁVER

Človek, ktorý dokáže prekonať úskalia spojené s výchovou a starostlivosťou o veľkého molossa, nájde v tose vynikajúceho kamaráta, spoločníka a ochranca. Dobře vychovaná a socializovaná tosa je poslušný, tichý a sebedomý pes, ktorý je však v prípade potreby pripravený brániť svojho pána a jeho rodinu.

www.molossclub.sk

Ing. Monika Kianičková,
Dana Čudrnáková, Bratislava
Snímky: Ing. Lubor Kianička,
archív autoriek a prevzaté